

la inquietut. 5-Diumenge, "Catalunya", núm.21 (15-XI-1903), p.401.

119- Eugeni ORS, Per a epilech a uns articles d'en Gabriel Alomar, núm.7 (15-IV-1903), ps.309-310.

120- Es riu, per exemple, dels poemes que hi publica a causa del seu rerafons decadentista (Actualitats, "Catalunya", núm.20, 30-X-1903, 377):

"L'ORS AMORÓS. Va en aqueix número una amorosa del jove advocat E. Ors. Amorosa! Y això que l'Ors és home de mals sentiments, un assessí nonchalant. Car travessa els cors ab glavis de sarcasme. Aixís, si veu a un barbut diu ab to sardònich: -Vostè té barba. Y fa un geste. Y aquell home queda mort. Al dia següent els parents, els amichs, l'aymada del barbut veuhen l'ombra de la víctima, la mera apariència, ab la mateixa ermilla, el mateix bolet, el mateix llas de corbata. Amichs, parents, aymada, crehuen que allò és la realitat, y parlan a l'espectre. Mes l'espectre respon ab una veu vaga y llunyana. Y s'esblayma, y.s fon lentament qual gota de agua que seca el ardor canicular."

No és casualitat que el seu nom sigui un dels que el crític musical té en compte a l'hora d'enumerar la gent propera a la revista.

121- En total són set poemes i sis rondalles. Per a la l'atribució del pseudònim vid. Enric JARDÍ, Tres diguem-ne desarrelats, Barcelona, Ed. Selecta, 1966, p.30.

122- Actualitats, "Catalunya", núm.8 (30-IV-1903), p.373.

123- En un moment determinat es parla de la participació de "la senyora Pepa" en unes jornades folklòriques al Centre Excursionista i de l'avenç del feminisme que aquest fet comporta (vid. Informació, "Catalunya", núm.35-36, novembre-desembre 1904, p.121). La referència ajuda també a l'atribució del pseudònim ja que Pijoan, efectivament, intervé en aquestes

jornades.

- 124- El 22 de juny de 1903 comunica a Serra i Pagès que després de les consultes pertinents el seu volum ha estat acceptat per tal d'incorporar-lo a les Edicions "Catalunya":

"Admès, y ab molt gust el volum que proposa, y no li he dit avans, perquè en aqueixa matèria m'agrada consultar als companys de redacció, encare que només sigui per bien parecer."

- 125- Concretament en la carta a Margarida Bofill de 8 de gener de 1905, a propòsit d'una anada col·lectiva a la Sala Mercè. Amb l'expressió distingeix els amics que assisteixen a la representació d'aquells que constitueixen el "groom", que només són uns quants i comptats. En altres moments del mateix epistolari es refereix a activitats dutes a terme per aquest grupet reduït: el compliment a Carner durant una malaltia (16-II-1905) o una visita a Joan Maragall (26-II-1905).

- 126- Lluís VIA, Revista de revistes, "Joventut", núm. 156 (5-II-1903), p. 102:

"Y ara que ls lectors no s pensin qu ab tot axò vull dir que sían una colla de pedants o de criaturas els redactors de la nova revista, per més que hi ha qui ls coneix per «la colla de Caloyos».

I aquest xiste no és meu: que consti."

La qualificació també posa en evidència que Claudi Hoyos els ajuda a tirar endavant. Recordem que en aquests primers temps l'administració de la publicació és als locals de la casa de reproduccions artístiques Hoyos i Esteva.

- 127- Jaume BOFARULL, Furs de València, "Catalunya", núm. 37 (15-I-1905), p. 42.

- 128- Una, Nit d'estiu ("Catalunya", núm. 19, 15-X-1903,

p.302), és la descripció en primera persona d'una nit estival en forma d'anotació de dietari; l'altra, Misèries ("Catalunya", núm.22, 30-XI-1903, ps.471-473), la captació de la penúria d'un malalt i de l'ambient que hi ha al seu costat a partir del punt de vista en primera persona del metge que l'atén. També col.labora en el monogràfic sobre folklore ("Catalunya", núm.26, febrer 1904) amb dues trameses de poesia popular: Cançons de Nadal (ps.57-60) i Oracions que diuen a Capdepera, vila de Mallorca (p.84).

- 129- Recensiona Llibre d'amor. Cants íntims de Manuel de Montoliu, Viatges de Jacint Verdaguer, A cop calent de Just Cabot, El hombre providencial (discurs necrològic en memòria del pare Fiter), Emancipats de Llorenç Balanzó i L'hostal de la Bolla de Miquel dels Sants Oliver.
- 130- Segurament calgui atribuir-li la introducció d'aquesta traducció: M. VIDAL, A propòsit de Bjoernson, "Catalunya", núm.19 (15-IX-1903), ps.302-304.
- 131- Maria Àngela Cerdà creu que les inicials del traductor corresponen a Joan Maragall. Ella mateixa reconeix, però, que els arguments que pot esgrimir no van més enllà de la simple suposició (Maria Àngela CERDÀ I SURROCA, Els pre-rafaelites a Catalunya, Barcelona, Ed. Curial, 1981, ps.202-203). ¿Per què no pot ser Jeroni Martorell, molt proper a la redacció, que en altres moments signa articles amb les seves inicials, i que a l'Acadèmia de Belles Arts de la Congregació Mariana es distingeix precisament per la divulgació que fa de l'obra de Ruskin?
- 132- Segons informació de Pel drapaire, "Cu-cut!", III (1904), p.749. Els tres llibres darrers de la llista

- no són inclosos en els catàlegs de la revista.
- 133- Els que s'obsequien als subscriptors són el de Costa i Llobera, Joan Rosselló, Claudi Planas i Font i Ramon Llull. Tots els altres corresponen a textos publicats prèviament en la revista.
- 134- Així s'indica en la coberta del número tres.
- 135- Actualitats, "Catalunya", núm.7 (15-IV-1903), p.328.
- 136- Actualitats, "Catalunya", núm.10 (30-V-1903), p.474.
En el número set se'n divulguen alguns fragments.
- 137- Surt publicat el mateix 1903, però per "L'Avenç".
- 138- En el número dotze es fa una ràpida referència a Manyoch..., "*notabilíssim aplech d'articles narratius que dintre de poch publicarà nostra revista*" (Actualitats, "Catalunya", núm.12, 30-VI-1903, p.565). En el número següent es justifica la demora i ells mateixos se'n riuen (Actualitats, "Catalunya", núm.13 (15-VII-1903), p.41):

"El llibre és el vehícol de la ciència, y.l dispensador de las profunditats. Com nostres suscriptors són devots de Pallas Athenea, clàman y diuen: -Per què no devàllan els llibres esperats com manna salutifer? Devàllaran, y com s'ha passat el segon trimestre sense volum, en el tercer se'n repartiran dos: Manyoch de fruyta mallorquina, de Joan Rosselló y Prosa, de Claudi Planas y Font. Causas tortuosas y recònditas ens han fet semblar informals; mes nostres amichs s'aconhortaran ab la sèria promesa d'aqueixas ratllas, y ab l'espectativa d'assaborir ab goleria beatífica y èxtasi inefable las pomas dels bells arbres d'art, que somouen els zefyrs."

Ben entrat ja el tercer trimestre, s'indica que Manyoch... es repartirà per fi dintre de pocs dies: "Nostre amich Joseph Carner podria escriure una poesia ab el títol La Sacra Espectació dels llegidors de CATALUNYA. Però la plenitut dels temps és

arribada" (Actualitats, "Catalunya", núm.15, 15-VIII-1903, p.136).

- 139- "Creyem que ab aquesta publicació ha fet "Catalunya" un bon servey a las lletras, tan mancadas d'estudis com el de referència" ("La Veu de Catalunya", 26-VII-1903).
- 140- És la mateixa informació de la coberta del número divuit. Com a mínim hi ha també en cartera un llibre de Rossend Serra i Pagès, segons carta de Carner al folklorista de 22 de juny de 1903.
- 141- "Ja pot escriure el pròlech de las Traduccions Gregas, perquè l'original d'en Pellicer s'està imprimint a corre-cuyta. Vol corretgir-ne V. mateix las provas, o no?"
- 142- Deu anys més tard l'únic exemplar d'"El Noucentista" publicat per Ramon Miquel i Planas per parodiar certs aspectes del moviment que li dóna nom, encara retreu el tema amb la intenció de burlar-se de la poca seriositat de Carner (Noves i eca, "El Noucentista", núm.1, 28-XII-1914, p.8):

"El nostre amic Olaguer Recó, el gran poeta de les auques i dels ventalls, anuncia per a molt aviat la publicació del volum dels Jochs Florals d'Olot, de 1905. Les seves moltes ocupacions l'havien privat fins ara de dur a terme aquella honrosa comanda, per a la qual se va fer càrrec dels manuscrits i dels diners,

També sembla que el mateix gran poeta ha retrobat l'original de les traduccions gregues del difunt Pellicer de Dou, que li havia confiat la família del distingit hel·lenista. La nova ens ha omplert de goig, perquè era una llàstima haver de donar per perduda una cosa que tanta d'honor fa a les nostres lletres.

Alguna altra cosa ha perdut ademés aquell mateix poeta y amic nostre; emperò és molt difícil que la pugui retrobar, lo qual no deixa d'ésser molt trist per al senyor Bella-

fila."

- 143- El llibre de Serra i Boldú és publicat el 1907 per "L'Avenç" (V. SERRA Y BOLDÚ, Cansons de pandero. Diligentment aplegades i honrades ab una lletra de Joan Maragall). La conferència de Rosselló és inclosa en el seu volum Ruralisme editat el 1908 també per "L'Avenç", en la seva "Biblioteca Popular".
- 144- és el recull de manuscrits de la Biblioteca de Tarragona publicat per "L'Avenç" el 1905, en el qual s'inclou el text dels Furs de València del Rei Don Martí en la mateixa edició de Jaume Bofarull.
- 145- Joan Martí en una ressenya a la premsa tortosina ("Veu de la Comarca", núm.23, 1903) considera que els objectius són conservar allò que queda, fer renèixer la tradició i crear noves coses. Proposa d'introduir a Tortosa les mateixes idees:

"No hi perdria res Tortosa (...) de imitar aqueix moviment literari, procurant conservar lo que queda, fent renàixer lo antich y creant de nou en les seves manifestacions literàries, jurídiques y científiques tot lo que tingui la marca tortosina."

- J. F. Ràfols inventaria les bases sobre les quals descansa l'empresa: enriquiment idiomàtic per la lectura i estudi dels clàssics catalans, amorosa captació de la poesia popular i efusiva abraçada a Mallorca (RAFOLS, Modernisme..., op. cit., p.272). Per a Jordi Castellanos els aspectes centrals són la recuperació de Llull, la influència de Torras i Bages, l'interès pels jocs florals, la defensa del sonet, l'atac a l'espontaneisme i al vitalisme i l'interès per la literatura popular (CASTELLANOS, Josep Pijoan..., art. cit., p.49).
- 146- Albert Manent la qualifica d'optimista (MANENT, Josep Carner..., op. cit., p.39) i Emili Vallès de

- mostra de confiança i ambició desproporcionada (VALLÈS, Records..., art. cit., p.99).
- 147- Per això la persona "com cal" és aquella que pot rebre els qualificatius de "cristià" i "català". Són els dos adjectius emprats, per exemple, per caracteritzar Josep Gassiot (Joseph CARNER, L'incomparable Josep Gassiot, art. cit.) i Joaquim Cabot (Llibres, "Catalunya", núm.12, 30-VI-1903, p.574). O els que el 1917 serveixen a Jaume Bofill per resumir en dues paraules la personalitat de Torras i Bages (Jaume BOFILL I MATAS, La personalitat del doctor Torras i Bages, "Revista de Vich", 1917, p.21).
- 148- "El Montanyench", núm.16 (25-I-1903), p.3.
- 149- [LÓPEZ-PICÓ], Información. "Revista Catalana", art. cit., p.610.
- 150- Vid. supra. ps.220-221.
- 151- Des de la revista s'estableix lligam d'una forma o altra amb totes les zones de parla catalana. Fins i tot es publica material folklòric de la franja de ponent (De Ribagorza, Vores del Cinca, "Catalunya", núm.25, gener 1904, ps.14-15), s'accepten col.laboracions de Jules Delpont en representació de la Catalunya nord o es dona entrada a algueresos com Ramon Clavellet (pseudònim del poeta sard Antoni Ciuffo), de qui publiquen diversos textos, no per la seva qualitat intrínseca -no passen d'un simple patriotisme englantinesc- sinó per la procedència geogràfica. De referències al País Valencià, en canvi, n'hi ha menys. La confraternitat, però, queda clara a propòsit d'una visita a Barcelona de Josep Bòdria, de qui publiquen un poema (vid. Actualitats, "Catalunya", núm.12, 30-VI-1903, p.565 i Joseph BÒDRIA, Testament. A la memòria de l'eminent poeta

mossèn Jacinto Verdaguer, ibid., p.551). Per a les idees del Carner d'aquests anys sobre l'enllaç amb el País Valencià vid. el seu article Un germà de València, "La Veu de Catalunya" (10-XI-1906), escrit a propòsit de Regionalismo y descentralización de Rafael Criado. Més endavant la visió es complementa amb el pròleg de 1913 a Breviari romàntic de Jacint M. Mustieles i l'article El poeta rey a "La Veu de Catalunya" (13-XI-1909), dedicat a Teodor Llorente.

152- Premsa, "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), p.95. Per això és tan important la tasca duta a terme per mossèn Alcover amb el seu diccionari (ibid.):

"Les relacions que sos treballs originen entre Catalunya, València, les Balears y.l Rosselló, asseguraran y entrunyelleran los vincles que naturalment les uneixen, fonamentaran l'amor recíproch de llurs respectius pobladors, los infiltraran la idea may prou compresa de que no hi ha regions filles sinó que totes són germanes, ben germanes, per millor dit, membres d'un cos únich, parts integrants d'un sol tot orgànich y que, com les dels éssers animats, abandonades a si mateixes no tardaran en podrir-se; los convenceran de que, si volen tornar al temps de l'avior y no rodar y esmicolar-se al fons de l'abisme, han de lluitar fortament units com a lo que són, com a membres d'una gran família, com a ciutadans d'una mateixa pàtria; y estos efectes són de tanta transcendència almenys com los purament científichs y literaris."

Sobre aquest mateix tema vid. també De la altra banda de la mar del mateix Alzina i Melis. Carner se n'ocupa més tard en el seu article Nit de Sant Joan, "La Veu de Catalunya" (23-VI-1906),

153- En tot cas ho fa fora de "Catalunya". Per exemple en col.laboracions a "La Hormiga de Oro" o articles a "La Veu de Catalunya" com A Santa Llúcia (12-XII-

1904), on el tema religiós és més aviat pretextual, i Sant Tomàs (20-XII-1904). Al marge de la premsa, cal fer menció a la seva pertinença a una nombrosa junta encarregada d'organitzar el 1904 des del Bisbat la commemoració del cinquantè aniversari de la proclamació del Dogma de la Immaculada (vid. "La Veu de Catalunya", 15-X-1904). Concretament s'encarrega d'una sessió literàrio-musical conjuntament amb Celestí Ribera, Josep Daurella, Miquel Bonet, Joan Martorell i Joaquim Cabot.

- 154- Emili Vallès remarca la importància de la secció i les ganes d'ocupar-se de l'actualitat d'una forma peculiar mitjançant unes "*notes curtes, insistemàtiques, on el comentari de qualque esdeveniment polític, literari o artístic és tan breu com dens d'intenció*". I afegeix que "*sovint li dóna una nota personalíssima l'accent agut i àdhuc mordaç que s'hi traeix vigorosament*" (VALLÈS, Records... art. cit., p.100).
- 155- Actualitats, "Catalunya", núm.12 (30-VI-1903), ps. 565-566.
- 156- Actualitats, "Catalunya", núm.8 (30-IV-1903), ps. 373-374. O en criticar sarcàsticament, tot i la manca d'un argument racional, una determinada concepció de la cultura que no es considera vàlida (Actualitats, "Catalunya", núm.6, 31-III-1903, ps.282-283):

"ARMONIAS Y DESAFINATS. El Concert del dia 22 a Novetats (per la Schola Cantorum) no fou del gust dels intel·lectuals avensats; y no podia succehir altrement, car se tractava d'un concert reaccionari en totes sas parts. Cants gregorians de l'Etat Mitjana!!! (segle XIII, època oscurantista). Trossos de Palestina y demés de l'escola polifònica!!! Origen de la música moderna, heus aquí la primera part del

programa. Art catòlich y supersticiós, com diria un republicà que derrerament va donar una conferència als valencians per provar que l Dant era un poeta reaccionari, qu havia perdut el temps cantant l'infern, el purgatori, el cel; engendros; cosas en què ningú que tingués sentit comú podia creure-hi. A la segona part se cantà Armida de Gluck. Horror, un músich protegit per Maria Antonieta, almenys haguessin cantat La Marsellesa de l'Ysle! Però Gluck, un atrassat que vol ressucitar la tragèdia grega ab assumpto cristià! Això podia passar a l'ancien régime, però després de la Revolució de Setembre! Precisament una revolució musical que cantava l'Himno de Riego!"

- 157- Per això els de "Joventut" constaten que Carner -i es refereixen concretament a "Catalunya" i a la secció d'Actualitats- "diu mal de tothom ab termes que ni Barrabàs l'entendria" ("Joventut", núm.228, 30-VI-1904, p.404).
- 158- Actualitats, "Catalunya", núm.5 (15-III-1903), ps. 226-227.
- 159- [REDACCIÓ], De Mallorca, "Catalunya", núm.23 (15-XII-1903), p.506.
- 160- Informació, "Catalunya", núm.25 (gener 1904), p.117.
- 161- Inclou sis dels seus escrits: Discurs llegit en lo certamen de la Joventut Catòlica de Barcelona l'any 1892 (per error el daten el 1902), De la fruïció artística. Reflexions sobre sa naturalesa, causa, condicions y finalitat, De l'infinit y del límit en l'art, Discurso leído en la Academia Provincial de Bellas Artes de Barcelona, en la sesión inaugural celebrada el día 27 de diciembre de 1896, Del verb artístich (comentari de Sant Tomàs) i Parlament fet a la festa dels Jochs Florals de Barcelona l'any 1899.
- 162- Informació, núm.26 (febrer 1904), ps.145-165. Quan

- Carner es fa càrrec el 1913 de la direcció de la nova "Catalunya" torna a reproduir discursos de Torras referents a aquest mateix tema. I el 1904 li dedica el llibre Corones, guanyador de la viola dels Jocs Florals de Barcelona d'aquell any.
- 163- És la seva aportació al recull de textos sobre la Mare de Déu amb motiu del cinquantenari de la proclamació del Dogma de la Immaculada ("Catalunya", núm.35-36, novembre-desembre 1904, ps.109-110). En un altre moment també copien un fragment del seu pròleg a Poesias de Lleó XIII (Informació, "Catalunya", núm.30, juny 1904, p.110).
- 164- A part d'aquests dos, el catàleg d'autors inclou, com a mínim, els següents: Joan Aguiló, Antoni Mª Alcover, Josep Mª Baranera, Pere Joan Campins, Miquel Costa i Llobera, Angel Garriga i Boixader, P. Garriga, Miquel Gayà, Anton Navarro, Llorenç Riber, Mateu Rotger, Josep Torras i Bages, Jacint Verdaguer i Francesc Viver. Un bon nombre d'ells són de procedència mallorquina. La llista s'ampliaria si s'identifiqués el cent per cent dels col.laboradors.
- 165- Informació, "Catalunya", núm.28 (abril 1904), ps. 157-158. També és citat, gairebé com a model, per Vallès a L'autonomia del llenguatge. Sobre la relació amb Collell vid. l'article de Bofill titulat L'Homenatge a mossèn Collell. La meua amistat, "La Publicitat" (22-V-1927).
- 166- Informació, "Catalunya", núm.28 (abril 1904), ps. 157-158.
- 167- Actualitats, "Catalunya", núm.45 (15-V-1905), ps.57-58. Sobre Clascar vid. supra. ps.160-162.
- 168- Hi tenen cabuda altres notes d'actualitat del mateix abast. Per una banda la ressenya o reproducció de

pastorals de bisbes, com les Torras i Bages o Pere Joan Campins. De l'altra, el comentari constant de novetats bibliogràfiques especialitzades. Sobretot quan tenen alguna mínima vinculació amb el món literari.

169- El rerafons catòlic fa que es prengui partit davant de diversos temes i es rebutgi qualsevol argument que pugui ser titllat d'heterodox. En tenim exemples en el comentari d'una obra del marquès de Nadillac sobre la teoria antropològica de l'evolució en el qual es defensa el criteri espiritualista (Llibres, "Catalunya", núm.7, 15-IV-1903, p.336) o en l'estudi teològic de sant Dionís Aeropagita sobre el símbol del foc (SAN DIONÍS AEROPAGITA, El símbol del foc, "Catalunya", núm.38, 30-I-1905, ps.23-24).

170- Marfany ja remarca aquesta aparent contradicció (Joan-Lluís MARFANY, Reflexions sobre Modernisme i Noucentisme, "Els Marges", núm.1, maig 1974, p.57):

"Els redactors de «Catalunya» ataquen amb molt mala bava Victor Català, però alhora publiquen les nimietats ruralistes, amb tots els «tafois!» i totes les Cions i tots els Mets de rigor, d'un mossèn Anton Navarro, o d'un mossèn Paradedà i Sala, o narracions més que pagesívols de Prudenci Bertrana."

171- Lluís GISPERT Y CASELLAS, La filosofia nacional de Catalunya, art. cit., p.129.

172- El comentari de Pirinenques és a Informació, "Catalunya", núm.25 (gener 1903), p.116. L'article de divulgació és d'un conterrani seu (Valeri SERRA Y BOLDÓ, Mossèn Anton Navarro, "Catalunya", núm.15, 15-VIII-1903, ps.105-106). Altres capellans com Francesc Viver també són acceptats per aquest mateix tipus de literatura (vid. Francisco VIVER, El cacic de Sant Martí, "Catalunya", núm.13, 15-VII-1903, ps.

29-31).

- 173- Informació, "Catalunya", núm.28 (abril 1904), p.156.
174- A propòsit d'aquesta obra vid. Llibres, "Catalunya",
núm.20 (30-X-1903), p.384:

*"És un altre de las moltes col·leccions de
poesias que cada dos per tres mos ofereixen
los poetas de la nostra terra.*

Diu:

*«...y.l meu nom
va escriure-hi ma estimada
ab aquell dit rosat, tan rebufó...»*

Prou."

Hi ha altres crítiques a Surinyach -que també és un dels caps de turc de revistes afins com "Vida"- a Actualitats, "Catalunya", núm.40 (28-II-1905), p.58. Malgrat tot, el número 33-34 inclou la seva narració Contrició. Mestres, en canvi, no hi publica mai res. Aquest mateix criteri selectiu també és aplicat en parlar d'Antoni Busquets i Punset o Enric de Fuentes.

- 175- vid. infra., ps.441-444.
176- vid. la hipòtesi de Damià Ferrà-Ponç a propòsit de la polèmica ruralisme-ciutadanisme a Mallorca a Joan Rosselló de Son Forteza: versos i traduccions, "Randa", núm.10 (1980), ps.131-141.
177- Jordi Castellanos ja ho insinua en parlar del "desacord ideològic" que explica "per què la revista «Catalunya» renega del ruralisme «mascle» i acull, en canvi, nombroses mostres de ruralisme «manso»" (CASTELLANOS, Josep Carner i la literatura narrativa, dins DIVERSOS AUTORS, Josep Carner: llengua, prosa, poesia, Barcelona, Ed. Empúries, 1985, p.38).
178- Vid. infra., ps.570-573. Excepcionalment apareix alguna narració de Rafael Gay de Montellà (La mort del pastor, "Catalunya", núm.4, 28-II-1903, ps.168-170)

o de Prudenci Bertrana (Una agonia, "Catalunya", núm.2, 30-I-1903, ps.78-80) amb trets característics del gènere: individu engolit per la natura hostil, que reacciona contra el determinisme de la matèria, etc. Desapareix, però, l'estil mascle, l'element de més difícil assimilació. Els dos autors, d'altra banda queden vinculats al grup gironí de "Vida" (tot i l'evolució de Bertrana) i, per tant, poden ser acceptats. Més que un gènere, es rebutgen uns autors. És una mostra més de com "Catalunya" conviu amb un moviment del qual no pot pas prescindir.

179- Vid. infra., ps.672 i ss.

180- Josep Mª de Sagarra ho constata en les seves Memòries, pel que fa als anys posteriors (op. cit., p.1117):

"Bofill tenia una debilitat per Francis Jammes; aleshores tots nosaltres estimàvem molt aquest poeta, però Bofill més que ningú, i en posseïa l'obra completa en bones edicions de paper de fil. Aleshores acabaven de sorgir les Géorgiques chrétiennes, que Bofill adquirí primer que tothom i me les va fer conèixer. Aquella poesia francijamesca sensualment i morbosament tenyida de franciscanisme, em penso que influí una mica en l'obra de Bofill."

181- Joseph CARNER, De la província, "La Veu de Catalunya" (26-VIII-1907). Albert Manent ja intueix la presència de Jammes a Deu rondalles de Jesús infant (MANENT, Josep Carner..., op. cit., p.56).

182- Francis JAMMES, M'han dit..., "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), p.67. La traducció de O.J.E. és atribuïble a Carner.

183- Actualitats, "Catalunya", núm.20 (30-X-1903), p.377.

184- Informació, "Catalunya", núm.33-34 (setembre-octubre 1904), p.179.

185- Y. L. BRICHS QUINTANA, El gra de sorra, "Catalunya", núm.45 (15-V-1905), p.48. Ignasi Brichs també és blanc de les bromes carnerianes. Vid. el poema humorístic que li dedica en la carta de 14 d'abril a Serra i Pagès (MEDINA, ROVIRA, eds., Cartes..., art. cit., ps.62-63).

186- "El folklore -diu Serra i Pagès- és la tradició d'un poble y l'estudiar aquell, és fer reviure l'ànima d'aquest". Citat per Maria BALDÓ, Folklore. Jocs de l'infantesa, "Catalunya", núm.13 (15-VII-1903), p.17.

187- Actualitats, "Catalunya", núm.44 (30-IV-1905), ps. 52-53. Tal com diu l'anònim redactor en una nota a propòsit de les col.laboracions de "La senyora Pepa" (Actualitats, "Catalunya", núm.8, 30-IV-1903, p. 373):

"La rondalla és quelcom transcendental, d'alta filosofia, més important que moltes coses sèries, pràcticas y formals"

188- Joseph CARNER, Contes vallespinenchs, "La Veu de Catalunya" (18-XII-1909). Tant l'article com la citació reproduïda són il.lustradores de la dualitat, però van una mica més enllà de les pretensions a què aspira l'autor el 1904. El discurs és més avançat pel que fa a l'evolució ideològica (vid. infra., ps.685-686).

189- En el comentari al volum dels Jocs d'aquell any, Arnau Martínez i Serinyà entreveu perfectament, a propòsit d'aquest darrer poema, el treball de reelaboració estètica a partir de la matèria prima folklòrica i l'èxit de l'intent ("Joventut", núm. 245, 20-X-1904, ps.694-695).:

"El primer accésit a la Flor Natural l'obtingué la poesia La filla del Carmesí d'en Joseph Carner; poesia de cayent popular,

de las més bellas que coneixem de l'autor, y que, ab tot y ésser escrita ab la senzillesa pròpia de la poesia del poble, està enterament lliure dels arcaïsmes, de las grollerias y las incoherèncias que acostúman a enlletgir els treballs de tots els escriptors novells que conrèuhan aquesta classe de poesia"

190- Nobleza del soneto, "Filosofía y Letras", vol.II, núm.4, Mèxic (octubre-desembre 1941), p.228. Extret de Josep CARNER, Prosa d'exili (1939-1962), a cura d'Albert Manent, Barcelona, Edicions 62, 1985, p.144. Amb els anys aquest tractament del folklore queda ben sistematitzat i suposa una tercera via a afegir a les dues existents prèviament: la que durant el XIX se centra en la recopilació (Marian Aguiló) i la reinterpretació que propugnen els modernistes (Joan Maragall) (vid. Josep CARNER, El poeta Marian Aguiló, "La Paraula Cristiana", I, núm.6, juny 1925, ps.570-572).

191- En carta a Bofill de quatre d'agost de 1903 li diu, exercint una vegada més de "Mestre Titas": "*Rebuda la rondalla, y mil gràcias, y animeu-vos a seguir colectant folklore, qu.és cosa que serveix molt, ja us n'anireu adonant*".

192- Informació, "Catalunya", núm.35-36 (novembre-desembre 1904), p.121. En citen alguns altres que no apareixen mai en els índex de la publicació.

193- és un número força pensat i realment reeixit, cosa poc freqüent durant 1904. Dos fets ho proven. Un, la carta no datada de Carner a Masó:

"Bé per lo del folklore! En Pujols m'ha entregat el de Martorell. En Pijoan me n'enviarà més. En Serra Pagès ne té tresors, y el n. de Folklore de Catalunya me penso que serà notabilíssim."

L'altre, el ressò que obté en la premsa, superior al

de qualsevol altre número concret. Ernest Moliné i Brasés el destaca especialment a Revista literària, "La Renaixensa" (10-IV-1904), p.14. Fins i tot a "Joventut" apareix un article elogiós. No s'estan, però, de criticar-ne alguns aspectes com la col·laboració de Francesc Pujols i la rapidesa amb què s'ha acabat de confeccionar (Anton BUSQUETS Y PUNSET, Folklore, "Joventut", núm.219, 21-IV-1904, p.259).

- 194- Actualitats, "Catalunya", núm.8 (30-IV-1903), p.373.
- 195- Inclou l'article de Brichs Quintana (vid. supra., nota 185), que és presentat com a deixeble, i dues composicions literàries seves (un poema i una narració). En el número següent, però, s'informa d'una nota tramesa pel propi Serra i Pagès en la qual desautoritza la selecció dels dos textos: "*S tracta de dos composicions fetes en broma y enviades particularment al nostre Director, que no devien haver-se hagut de publicar*" (Rectificació, "Catalunya", núm. 46, 30-V-1905, p.52). Potser al darrera d'aquesta història calgui cercar-hi alguna altra de les burles de Carner envers els seus amics íntims. Serra i Pagès ho és, tal i com prova la correspondència que mantenen entre 1902 i 1904. El principal lloc de confluència entre ambdós és l'Ateneu Barcelonès.
- 196- Actualitats, "Catalunya", núm.20, 30-X-1903, p.377. En aquesta mateixa nota es fa extensiva la broma a altres perseguïdors del comte llegendari: Frederic Soler, Pagès de Puig i Joan Maragall. Que el treball de Serra i Pagès sobre el comte Arnau és vist seriosament ho demostra la llarga ressenya de la seva conferència sobre el tema al Centre Excursionista de Catalunya (Informació, "Catalunya", núm.25, gener

1904, ps.109-112). Entre altres coses, se'n remarca novament el criteri científic del seu treball de camp.

- 197- Joseph CARNER, Cansons de pandero, "La Veu de Catalunya" (25-VII-1906). Aquesta amistat explica que A un infant, un dels poemes de Primer llibre de sonets estigui dedicat a un fill nounat de l'urgellenc.
- 198- Tant Serra i Pagès com Serra i Boldú es retroben més endavant amb Carner a "Art Jove", revista on continuen publicant articles de divulgació folklòrica.
- 199- Vid., per exemple, la seva semblança de Manuel Milà i Fontanals el 1884 a "La Veu del Montserrat" (TORRAS, D. Manuel Milà i Fontanals, dins Obres completes, volum XVI, op. cit., ps.276-277). Hi elogia la tasca de la intel·lectualitat del XIX que reivindica (ibid.):

"Els fills del present Principat mai darem prou gràcies a Déu de que en l'ocasió crítica en què la torrentada de novetats, lleugereses errors i impietats, entrava en nostre país, amenaçant corrompre totalment son esperit i apagar la seva vida, apareguessin homes com Balmes, Piferrer, Roca i Cornet, els dos Milà, Permanyer i Llorens, els quals en l'ordre natural i profà, això és, en el de la filosofia, en la literatura, en la legislació i en l'art, salvaren l'existència d'una Catalunya catalana i cristiana."

Quan Carner recapacita sobre la figura de l'autor del Romancerillo ho fa ja ens uns altres termes: el catalanisme de Milà compleix el seu paper, però ja no és modèlic. És clar que ho fa el 1912, quan el context ha variat força (José CARNER, Milà catalanista, "Cataluña", núm.257, 7-IX-1912, p.554). Sobre aquesta interpretació vid. Manuel JORBA, Manuel Milà i Fontanals en la seva època, Barcelona, Ed. Curial, 1984, p.301.

- 200- Convencionals com la de Vallès a "Universitat Catalana" el juny de 1902 i ultraconservadores com la dissertació sobre Canigó de Bofill a l'Acadèmia Catalana de la Congregació l'octubre de 1902.
- 201- Vid. supra., ps.523-524.
- 202- Totes dues a Llibres, "Catalunya", núm.12 (30-VI-1903), p.574, signades amb les inicials J.B. i E.V. Els dos textos propis són: El parch, l'englantina pòstuma dels Jocs Florals de Barcelona de 1903, i uns poc coneguts Fragments de l'òpera inèdita "Canigó", que segurament calgui relacionar amb el llibret operístic que Verdaguer tenia entre mans en morir i que havia de musicar Amadeu Vives. No té res a veure amb el que anys més tard redacta Carner (vid. Pere COROMINES, La primera i la segona vida d'Amadeu Vives, dins Obres completes, Barcelona, Ed. Selecta, 1972, p.1496; i F. HERNANDEZ, Amadeu Vives. El músico y el hombre, Madrid, Ed. Lira, 1971, p.159 i 163). En altres números de la revista hi ha referències puntuals com la reproducció d'un article de "Vida" sobre la infantesa del poeta (Premsa, "Catalunya", núm.1, 15-I-1903, ps.46-47), la dedicatòria d'un poema de Josep Bòdria (Joseph BòDRIA, Testament a la memòria de l'eminent poeta mossèn Jacinto Verdaguer, "Catalunya", núm.12, 30-VI-1903, p.551), o la referència de Manuel de Montoliu en el seu discurs com a secretari del consistori dels Jocs Florals de Barcelona de 1904 (Fragments de la memòria del secretari del consistori, "Catalunya", núm. 28, abril 1904, p.5).
- 203- Els anteriors atacs a la poesia èpica de tema piri-nenc queden diluïts mitjançant referències puntuals al "cimal de glòria que assolí ab lo Canigó" (BO-

FILL, Catalunya y en Verdaguer, art. cit., p.509).

204- Segons Isidor Cònsul en aquest text de Bofill "*hom pot endevinar-hi, malgrat que l'article és d'una gran correcció, les ganes d'aigualir les consideracions tradicionals i els tòpics de grandesa que s'assenyalen arreu*" (Isidor CòNSUL, Jacint Verdaguer. Història, crítica i poesia, Sant Boi del Llobregat, Edicions del Mall, 1986, p.107). No per això, però, cal pensar que hi hagi ambigüitats.

205- El milil V[ALLÈS], Llibres, "Catalunya", núm.12 (30-VI-1903), p.574. Sobre aquest nou ús de la imatge verdagueriana, al marge de consideracions subjectives discutibles, vid. BONET I BALTA, L'església catalana..., op. cit., p.464:

"Verdaguer morigerà que el modernisme literari (...) arrossegés rera seu tota una generació cultural i inoculés el malastre antireligiós, naturalista i decadent que portava en els moments inicials. Si, més tard, els nostres poetes Maragall, Costa i Llobera, Alcover, Carner, etc., adopten les tendències modernistes anomenades aleshores «destructores de vells motlles», amb tot mai no deixaran de prestar vassallatge a les veritats fonamentals de la tradició religiosa."

206- A "Catalunya", només l'esmenta en reconèixer haver conegut Lluïl a través de Torras i Bages i Verdaguer (CARNER, Benvingut sia el beat Ramon Lluïl..., art. cit.). Segons Isidor Cònsul cal atribuir-li la nota anònima Jochs Florals de 1903 ("Catalunya", núm.9, 15-V-1903, p.388), en la qual no es destaca especialment la concessió pòstuma de l'englantina, mentre que s'elogien altres autors premiats (CòNSUL, Jacint Verdaguer..., op. cit., p.108).

207- Joseph CARNER, De l'acció dels poetes a Catalunya, "Empori", núm.10 (abril 1908), p.124:

"La riquesa y l'espontaneïtat de l'idioma